

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Dominica Decima Post Pentecosten. Omnis qui se exultat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, Luc. cap. 8. Argumentum. Ostenditur quam stupenda sint portenta sanctæ humilitatis, dum humiles ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

David frustra se nuuatatum sperans, & munus
 repositurum, Davidem coronam, & clypeum in
 vicinis tellinonum portans accessit, & dixit:
 Sicut super eum occidit illum: mors Saul Davidi
 maximum dolorem intulit, vestes laceravit, plan-
 dit, & ieiunavit David, adolefcentem interrogat,
 unde et tu? respondit Filius hominis ad vena. Ama-
 lecia ego sum. Intelligens cum Amalecitis, set-
 rum vocavit, & ut in sua presentia eum truci-
 daret praecepit: Accidens iras in eum, qui per-
 cussit illum, & mortuus est. De hoc bene dici po-
 test, quod malum insat medicum hic miser qua-
 sit, & quod mortem secum gestavit, & quod
 multoties egi contra eum redundavit. Erat, (in-
 quit Theodoretus) Amalecitis, in quem univervo-
 rum iam tulerat sententiam mortis.

21. David de peccatore loquens dixit. Incidit
 in fraxum, quam fecit. Idcirco Bellarminus, ape-
 rit lacum, seu cisternam, ut iustus nesciens ibi esse
 fraxinam eam caderet, sed ipse prior in eam incidit,
 quam eam fideret.

Sic Aman patibulum exsternit Madochæo,
 in quo tamen ipse fuit suspensus. Perillus excel-
 lens fulor metallorum gratiam Phaleridis Ty-
 ranni venari sperans, taurum æneum, quo Rex
 excruciare posset eos invenit. Sed Phalerides vo-
 luit, ut Perillus primo experimentum sumeret.
 Hæc volens alludere Poeta cecinit:

Non est lex æquior ulla,
 Quam necis artificem fraude perire sua,
 Et genere in sauro saepe Perillo suo.

Ovid.

Non secus, ac ille, qui ex arcu sagittas in fo-
 lem emisit, sed supra eum relapse sunt. Goliath
 gladium gestavit, sed David eo usus est in ipsius
 necem; Hinc scripsit Bassilius Seleucus, Cum
 Goliath arma fabricaret, id se in usus Davidis fa-
 cere, & proprii jugulatoris bajulum, & in ad-
 versarii habitu se Davidi venire subsidio igno-
 rabat.

D. Bassil.
Seleus.

Præterea Icarus dedit vinum rusticis, sed vino
 se putantes gravatos Icarum occiderunt: Ferunt
 Icarum à Baccho utrem vini accepisse, ut ejus u-
 sum mortalibus communicaret. Quare cum rusticis
 eos quosdam ad bibendum invitasset, illi potus iu-
 vitate capti, æquò largius hauerunt; qua ex-
 re, cum crapula incommodum sentirent, malum
 sibi medicamentum datum esse Icarum interfecerunt.

Amb. Ca-
lep verbo
virge.

Erit dies, cum peccator videbit omnia ejus
 opera mala contra se infurectura: Vement dies
 contra te. Dies tui, omniaque scelerata tua tibi
 anteponentur, animam tuam cingent, ut te in-
 vadant. Et conagustabunt te undique. Eo quod
 non cognoveris tempus visitationis tuae.

DOMINICA DECIMA POST PENTECOSTEN.

Omni qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, Luc. cap. 8.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quam suspenda sint portenta sanctæ humilitatis, dum humiles exaltat.

Effectus naturæ & artis sunt adeo miri,
 ut iudicium humanum eos reputet in-
 creditibiles. Quis unquam sibi persua-
 dere possit arenam Nili, quæ semper
 levatur in eodem pondere, decima septima Ju-
 ni reddi ponderosior? ut affirmant scripro-
 tes. In monte Hæcio ignis reperitur, qui stupa
 calcigatur; & alius in monte Chumica est, qui

restinguitur focno. In insula Gimbubona arbor
 nascitur, cujus folia in terram lapsa à se ipsis ven-
 to non agitata moventur, ac si vitam haberent, &
 si quis ea velit accipere, velocius fugiunt. In Ma-
 laco quædam viret planta, cujus radices, quæ sunt
 vestes orientem virtuosissimæ sunt contra venci-
 num, illæ vero, quæ sunt vestes occidentem sunt
 pejores acouito, & circa herba Achimenei in-
 jecta

Phil. apud Iesta gladiis hostium, his timorem, & tremorem
Babb. de incuti, eosque dat in fugam. Sic pethibentibus
Vin. de Democrito, & Theophrasto. Ethioptis seram
fr. anae quantumvis fortem aperit. Alia quae nomen ab
fol. 102. effectu habet, ab equis calcata, ac si se viadicare
Democr. veller, clavos & soleas ferreas in detrahit. In Ata-
Theof. misia in quodam templo Nymphis dedicato
Pant. Aris hons scaurit, cujus aquae sunt frigidissimae, & ta-
6 inpr. men lignum vel Iud combuffibile us iniectum
170. n. 6. comburnit. Leo decimus annulo infertam gem-
Antiquis mam habuit, quae luna crescente crescebat, de-
Carib. 6. crescente decrecebat. Quis majora portenta na-
163; 10. turæ audivit.

2. Nec opera humana arte inventa minus stu-
 penda sunt. Albertus Magnus formavit caput
 ligneum, quod instar viri verba proferebat. Prisci
 confecerunt Lucernam, quae mille septingentis
 annis continuo arsit. Archimedes speculum in-
 venit, quod luis radiis in exercitu Romano pro-
 cul distito flammam accendebat. Et caelos, quos
 Deus fabricavit, esto natura non sint incorrupti-
 biles, tamen in monte hominum perpetuantur.
 O prodigia artis humanam capaciatem excedit.

Sed quid sunt stupores praedicti, si comparen-
 tur cum miraculis gratiae in anima ab humilitate
 causatis? partes hujus virtutis omnes alios praecel-
 lunt. De eo dixit Gregorius: *Est origo virtutum.*
 Sanctus Ambrosius, *nihil excellentius humilitate.*
 Divus Bernardus, *virtutum stabile fundamentum.*
 Eusebius Emillenus, *custos omnium virtutum.*
 S. Joannes Chrysostomus, *bona omnia ex humilitate procedunt;* & alibi subdit, *nihil humilitate potestius, petra est fortis, adamantus solidior.*
 Emauel Imperator, *humilitas divinum quiddam, virtutum terminus, requies, & portus salutis.*

Et sanctus pater Augustinus o vere beata humilitas, quae Deus hominibus peperit, vitam mortalibus edidit, caelos innovavit, mundum purificavit, paradysum aperuit, hominem ab inferis libera-
 vit.

Sed ne abeamus à textu repetendo verba Christi, qui se humilitas exalabitur. Ostendam, quam sit stupenda portenta hujus virtutis, dum humiles exaltat, uti hodie contigit publicano in Evangelio, de quo scripsit Eusebius Gallicanus: *Et humilitate exaltatus est.* Interim dum ego discuro ad infimum humilitatis descendendo, vos ad summam attentionis ascende, & incipio.

Eu. ab.
Gal. in
Lyc. cap.
18. p. 74.

Qui se humilitas exalabitur.

Hanc parabolam à Salvatore propositam, à Davide diu ante praedictam, dum dicitur: *Hunc humilitas hunc exaltat, credo.* Pharisaeus hunc humilitatis, publicanus exaltatus. Hinc Renigerius Antiochorensis? *Hunc videlicet Iudaeum populum se exaltantem, & de se praesumentem, humilitas, & hunc, id est, gentilem populum se humiliantem. Hunc exaltat quod notatum est per Publicanum & Pharisaeum, quia publicanus se humiliavit, & exaltatus est? Pharisaeus se exultavit, & humiliatus est, quia deus.* *hunc humilitas, & hunc exaltat.*

Sed depreffionem superborum linguaquam, & exaltationem humilium, primo ex cellantibus pilico, dein ex novo probemus.

4. Deus trinus, & unus Abrahamo Valle Mambie sole calidissimo circa meridiem quicquid comparuit; Sanctus Patarchi Iuxerit, & maxima comitate, ut domum suam ingreffi dig-
 netur, rogavit: *Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transieris servum tuum, Deus in invitacionem accepit, & affectum Abrahami admittit, qui credens res personas divinas fuisse res peregrinos, convivium ex quibus feculis inlicitum. Meas se assident, gustant cibos, & prandio finito e hiliam ex Sara uxore in decrepita coeclate. Deus promittit, Habebit filium Sara uxoris tuae. Et prae-
 terea, quod eum factorus sit patrem multarum generationum, & quod propter eum emanes nationes sint benedicendae, pollicetur: *Dices, Dominus: num celare poterit Abraham, quae esuriam sum cum futurus sit in gente magna: ac resposum est, & benedicendae sint in illo omnes nationes terrae.**

Hic sicut Procopius, causamque cui Deus Abrahamum eo: favoribus, & eminentis dignum iudicavit, indagat. Et ab eo dicitur alius humilitatis elicitos observat, primò: *Dum adoravit in terra, secundo, dum dixit: Ponam buccellam panis tui in ore tuo, quod tui virtutem reverentiam tui quoque butyram, & lac. & postquam coram eo quomodo ait, buccellam panis tui respondet Thomas Anglicus: buccellam dicit ex humilitate, & abrahamo: Per hoc significabat omnes cibos, quos tui virtutis erat, sed loquitur humiliter, non satietate dicitur, sed solum nomen ut buccellam panis humilitatis dicitur, quasi moxica sit.*
 Quia ergo Abraham, se factis, & rebus humiliter praebuit, adeo exaltat, & honorat à Deo meruit. *Hunc exaltat. Quis facit, verba sunt Procopii.*

... quod dicitur: quia si plurimum amaret Abrahamam, quod dicitur in terram procedisset. sed eo operacione de eorum seculo conciliasset, tam tunc in...
 ... ostensionem exhiberet, ut humilem Ba-
 ... amississimum, & diuissimum creare voluerit, ob-
 ... erandum est: Omnia terram, quam conspicias,
 ... abobediens cedentes tuos, nunquam fames tor-
 ... quenda, tellus copiosissime tributum frugum iis
 ... penderet, & bona fortunae uberem iis affluens, aul-
 ... is ad eorum obedientiam etiam plus erit, profapia
 ... tuam pulvere teret: extabit: Faciamque semen
 ... tuum sicut pulverem terrae. Unde sit, ut Abraham
 ... sa exaltatus: nonnulla iis inter ipsum, & Loth
 ... agerit eius, qui tamen multo inferior erat, verfa-
 ... hant. nihilominus Abraham se Loth nitibus
 ... libentiss: Etenim vestra terra erant te est, recede à
 ... me dicitur: sed sinistram ieris, ego dextram venabo,
 ... & dexteram elegeris ergo ad sinistram pergam.
 ... leuavit Deus, maior cecidit, & cedendo minori
 ... & libenter exaltari meretur. In Chylois. Ex-
 ... tiam praeiulsi humilitatem, ut nihil non potius
 ... habuerit, quam esse inter vos contentiones; ea prop-
 ... terea largus à me retributiones accipis, quia om-
 ... nino curam quam tu vides, tibi dabo, & semini tuo
 ... agnam faciam.
 ... Agat se male haberi à Sara putans fugam ca-
 ... pit: Eram in iis, & dum in nemore vagaretur,
 ... boarem vicinum adit, ut labores in itinere
 ... pallia leuaret. Illico ei apparuit Angelus, eam so-
 ... liti volens, prius ad domum Sarae redeat, sequa
 ... humiliter, suavit. Revertens ad domum tuam, &
 ... humiliter sub manus illius.
 ... Sed mitem Agat quale commodum ex hac
 ... humilitate reportat: ita audite Multiplicans mul-
 ... tiplicabo semen tuum, & non numerabitur pra-
 ... mulatim. Humilitas Agat aut cedens esse vi-
 ... detur, ex quo consequentia induci poterat,
 ... quod Deus eius stipem esse auferens, & postea
 ... eius bonam perperaturus. Audiat Tertul-
 ... lianus: Agat auillam Sara de domo ejectionem pari-
 ... ter, & per tuam Angelus conuenit, fuga causis in-
 ... terrogat, atque accipit postquam humilitatis confes-
 ... sione seipm prater ea illa nominis facit quod quo
 ... caueris, multum semen esse futurum sperandet.
 ... Et ecci uocatum, quod haec mulier ex humilitate
 ... emittit. In Petrum: Ad promissiones Dei non prius

venitur, nisi prius duo priora verba audiamus?
 nempe reuertere, & humiliare. Errant igitur, qui
 priora duo negligunt, & tamen promissiones ex Scri-
 ptura attendunt. Verbo; qui non amat humilita-
 tem, inhabilis est ad exaltationem.
 7. Rebecca filia Bathelis, & uxor Isaac duos
 gemellos utero gerebat. Ut parturiret, primogeni-
 tus Elau, & secundus Jacob est nuncupatus,
 Deus huic formina revelavit Jacobum evehen-
 dum, leges laturum, & sibi obedientes habitu-
 rum. Major seruiet minori. Hæc dignitas, & ex-
 altatio iuxta legem, & consuetudinem Judæo-
 rum debebatur Elau; an ergo Deum iniustum
 dicemus? minime; nam iniustitiam non potest
 committere, qui iniustus non est; dicit namque
 Deus: Non enim via mea via vestra. Mundus
 majores, ego minores exalto: ecce Elau major
 seruiet, ecce minor Jacob instar Domini habebit
 seruos. Fœlix ergo qui est abjectus, beatus qui est
 minor, fortunatus, qui est humilis. Cur interro-
 gat, quidam moderatus: Eiam primogenitum Isa-
 aci non constituit, sed atata minorem; quia Deus
 minores & prae aliis infimos exaltat, & exaltat; stu-
 pendum ualde sunt iudicia Dei, ut Israel magis Deo
 gratius esset, uoluit eum primogenitum facere, sed
 enim extollere ad primogenituram: non solet Domi-
 nus alta eleuare, sed infima.
 8. Josephus Prorex Ægypti parentem male
 haberi audiens, cum priusquam satis concedere
 inuisereloluit, & secum duos filios Manasse
 nata majorem; & Ephraim iunioem, ut ab
 ayo benedictionem reciperent, duxit. Ad domum
 patris moribundi perueniunt cum decumben-
 tem uisitant, amboque nepotes, sed Ephraim
 minor ad sinistram, Manasse senior ad dexteram
 coram ayo se prosternunt. Sanctus Senex bra-
 chia in modum crucis composuit, & dextera mi-
 nori, sinistra majori benedixit. Qui extendens ma-
 num dexteram, posuit super caput Ephraim mino-
 ris, sinistram autem super caput Manasse, qui ma-
 jor natus erat, commutans manus. Valde id mira-
 tus est Joseph, & errorem ob cæcitate hoc esse
 putans, quia oculi ejus caligabant prae nimia se-
 nectute patrem admonuit dicens: Non ita con-
 uenit; sed sanctus Patriarcha respondit, se non
 errasse, sed optime scivisse quid fecerit: Scio filii
 mihi scio, hæc benedictio est artificiosa, & my-
 steriosa: ac si diceret, hic qui est natu junior,
 & stat ad sinistram loco humilitatis, stantibus
 praefertur debet. Majorerit illo, & semen ejus cres-
 cerit in gentes. Benedictio dextera, sinistra majores
 felicitates & exaltationes adfert: Et constantis
 Ephraim

Esay in
 Gen. c. 17.
 v. 11. fol.
 897. n.
 105.
 Gen. c. 17.
 Is. c. 55.
 Ioan. de la
 Haye in c.
 25. Gen. v.
 25. n. 152.
 Tract. 2.
 Aut. vit.
 Gen. c. 48.

Isaac
 Isaac

Ephraim ante Manasse. Ergo humilitatem & iniquitatem Ephraim fuisse medium ad ejus exaltationem constat. Observatio est Odontis Morim: Major est nati Manasse Ephraim, dignior manio ponitur supra Ephraim, minus digna supra Manasse. Et Auctor supradictus, noitet scilicet Joannes de la Hay subjungit. Hujusmodi manes impositione cum fratri antepont, cum ei tanquam inferior debet subsistere. Deus enim gaudet ex minoribus, majores facere: sic & nunc Ephraim pro Manasse extollit.

Ion Mo- rim. in el- leg. Tilm. Ioan. de la Hay Tom. 3. in Gen. 6. 48. v. 15. n. 36.

Psal. 104.

Bell. in Pf. 104. fol. 663. col. 1. n. 17.

Lippoman.

9. Vates David de adversitatibus, quas Joseph per manus fratrum suorum, & falsae imputationis impudiciae illius feminae, quae cum in carcerem compedibus victum coniecit, loquens sic dixit: Humilia verunt in compedibus pedes ejus. Quenam est haec phrasia loquendi? cur non potius dicit: pedes ejus ferreis vinculis oppressi sunt, vel compedibus pedes ejus straxerunt? quoniam juxta interpretationem Bellamini nil aliud vates dicere voluit. In Aegyptum postus Joseph, & accusatus fuisse criminis ab uxore Domini sui coniectus fuit in carcerem, pedes compedibus ferreis alligatus; ergo debuit dicere ligaverunt, & non humilia verunt. Dicite, annon Joseph ad dignitates, purpuras, praelaturas, sceptrum, folia, ferta erectus fuit: hinc Propheta, ut ejus exaltationem tribueret humilitati, bene dixit: Humilia verunt in compedibus pedes ejus. Hinc Lippomanus: Humiliatur casus adolescentis, ut exaltetur, capitur, ut regnet, patitur, ut glorificetur.

An non dicitis faciem extinguit, dum terra opponitur? sed quis ignorat, eam tunc magis vigorari? Vires in melinata resumo. Poeta ille caecus hoc symbolum declaravit.

si quando mas, obscura nos pacc, Estontes cobra fuerca ii resplendeco.

Ioan. de Herosca. lib. 1. Em- ble. 2. fol. 3.

quod sic latine reddo: dum nobis extinguit videns, vires resplendit, & magis relucet.

10. Quae haec quae dixi prodigia minus stupenda sunt, & exaltationes maxime ordinatae, quas gratia per humilitatem producere possit. Humilitas suos usque ad sublimitatem dirigit, donec aequetur humilibus, vel humilis elevetur, donec fiat similis Deo.

Dum Jacob in campo circa Mesopotamiam ad domum patris rediens cubaret, Deus in forma Angeli (ita asserentibus plurimis sacris Scripturis Justino Martyre, Tetrulliano, Eusebio,

Cytillo, Theodoro, & aliis) comparuit, et in quo excitando ad certamen provocavit: Et non mirum, si vir luctabatur cum eo usque mane, quid cogitavit? Deus dum certamen cum Jacob iniit? ubi certamen? spectus majestatis divinae? Rex ille, qui dicitur in libro de rebus, cum persona vili iniit, dignitatem regali maxime innotis non attendit, Jacob, verba sunt divi Ambrosii, mansit, & luctatus est cum Deo. Sacri Scriptores plures causas hujus pugnae adferunt. Ergo vir, scribit nollet Pace: id est, luctabatur cum eo, vel eodem pulvere respersum est cum eo. Pulvis est nimis, & caro in hac materia item sunt; voluit itaque Deus, cum hominem, quem beneficiis non parum tenuit devincere, & superari, ut ad Deum confugeret, voluit jaculis inimicis, tandem ad se restitueret, suumque reddere. Cytilus: Homo luctatus est cum Jacob, est unigenitum Dei verbum, quomodo fuerit, rum esset suo tempore in spacia nostra, praesentibus sanctis Patribus.

Omnium opinionum hic lingue velo, & falsus Gregorius Nazianzenus sensum alicui. Quoniam major est statua: dum pugnat cum minore, dum se inclinat, & aequare se advenitio stetit, Biceps se complectitur, pectora jungunt, humeros componunt, oculus cedit, vitibus certans, & victricem ambiunt; hinc Deus cum Jacobo desolare voluit, nescio an dicam, ut statua, & vitibus se iis aquaret, vel ut se Jacobo redderet minorem, & ille Deo superior evaderet. Hinc D. Joannes Chrysostomus: Magna Dei misericordia, quod totum hoc factum est, ut se illius humilitate dicitur. D. Gregorius Nazianzenus: Haec Jacobus. Nunc cum Deo colluctatio, quae iniqua illa erat, ut equis de se opinor humani moduli cum divina sublimitate comparatio, & contentio est.

Omnia verba hujus sancti, imo mira innotita, a virtute humilitatis sanctae enata: Humilitas moduli cum divina humilitate comparatio. An plus dici potest? humilis est bilax, haec quo ab una parte minus deprimatur, eo ab altera magis atollitur. Aqua, quae descendit, majorem impetu, & vigore ascendit. Hinc Juvenalis:

Ex humili magno ad fastigia rerum, Exollit.

Verba Davidis dum ad Deum conversus dixit: Dominus non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, ponderare volo. Dicere voluit, adeo exhorui superbiam, ut semper occidens, & cor humilitate mortificaverim.

Hic

Hic Bellarminus: David autem neque cor
 alium, neque elatos oculos gerebat, sed erit humilis
 corde, & erit humilitatem oculis proferebat.
 Sed cur tot humilitatem, cum sit Rex, & ma-
 gister, eminentiaque fieri debeat? Remigius
 Anthonodotensis in persona Davidis respondet:
 Ut conservarem humilitatem meam. Tunc fac-
 erit humilitatem? Sed quid illa praevidens, vel
 expectans? Audite certus sum animam meam
 humili mandam: sed exalta vi animam meam. O in-
 gigne ita regna, oculos deprimere, cor flectere,
 ut anima exaltetur: Cor illa oculorumque depresso
 vis erat ad exaltationem animae: quo magis humiliat
 David. Et corde respicit mundi magnalia, eo cla-
 riorum exaltationem, & magnitudinem acquirit
 anima. Excelsum eras apud Deum, ubi submissus
 fueris, dom se dimiseris, tuque ad ima caelorum ex-
 altis pertinges.
 Sed tempus est, ut de potentis testamenti
 veteris ad stupores Novi transeamus. Prae cursor
 Joannes Baptista qualitates, & conditiones, filii
 Dei recensens sic dixit: Ipse est, qui post me veniu-
 rit, qui ante me factus est, cuius ego non sum dig-
 nus, ut solvam ejus corrigiam calcamenti. Adeo
 cum eminentem sanctitate, & merito sciat, ut
 haec manus non sit digna, quae ejus soleas tangat.
 Divus Marcus vero postea ad adventum Christi, &
 Joannis annuntians dixit: Et factum est in die
 illi, venit IESUS a Nazareth Galilee, & bap-
 tizatus est a Joanne in Jordane. Quae vos, qualiter
 Evangelista hujus, & illius adventum referat,
 audite. Eodem momento, quo Joannes digitos
 super pedem Salvatoris indignos fateretur, il-
 lich Iesus venit: In diebus illis venit IESUS; &
 cur? ut natiorem, quae se humiliavit ad imitarem
 pedum supra caput divinum exaltaret: Et bap-
 tizatus est a Joanne. Totum id oportuit ut vati-
 cationem Evangelii, qui se humilitas exaltabitur,
 adimpleret. Id notavit divus Joannes Chryso-
 stomus: Joannes dixit non sum dignus solvere cor-
 rigiam calcamentorum ejus: Et adeo amicus qua-
 si non fuisse, & manum quam esse calcamentorum
 non dicit indignam, hanc super caput suum Chri-
 stum straxit, quando ad baptismum Joannis veri-
 tem vocatus. Verum namque est, quod dixit
 divus Bernardus: Humilitas ab imis ad alta levat.
 Divus Petrus bonam praedam piscium ce-
 rem vidit, ad quem conversus sic exclamavit: Exi
 a me Domine, quia homo peccator sum: ac si dice-
 ret, O mi Deus tot, & tam enormia mea peccata
 calcagolito, ut me indignum, qui tua suar pra-
 edarii Dominicale.

sentia, tuisque favoribus afficiat, confiteat. O
 magnam humilitatem hujus peccatoris! non-
 nulli Auctores Petrum tunc ad Apostolatam e-
 vectum asserunt, Petrus dicente humiliter Christo,
 exi a me quia peccator sum ego, ex hoc officium A-
 postolatus ipsi Dominus benigne commisit. Ino di-
 vus Chryostomus asserit Christum, dum vidit
 Petrum tibi ad genua latum, atque dicentem: Exi
 a me quia peccator sum, & se submittentem, ver-
 baque humilitatis proferentem cum alis prae-
 positus, & principem atque magnum Pontifi-
 cem Ecclesiae creasse: Sic etiam Petrus ait, exi
 a me Domine, quia homo peccator sum. Et prop-
 ter factus est Ecclesiae fundamentum. Nihil enim sic
 est amicum Deo, quam si quis se minimis annu-
 ret; hoc est enim caput totius Philoſophiae atque sa-
 pientiae.
 14. Audidores, emicentias Beatissimae Virginis
 a quam virtute ortum dixisse creditis? cur tot
 portenta stupenda in Maria est operatus Deus,
 ut illam pra omnibus creaturis, magis sanctam
 eligeret, supra choros Angelicos sublimaret, &
 ad maternitatem Dei, quae est maxima dignitas,
 reperiri potens exaltaret? ego ob humilitatem
 profundam tot insignes prerogativas a Deo ipsi
 communicatas credo? Et quidem Spiritus San-
 ctus illo passu Cantorum, capilli tui sicut greges
 caprarum, quae ascenderunt de monte Galaad. Dif-
 ficili, & obscuro, sed mylletis gravido conceptu
 hoc voluisse persuadere mihi videtur. Quomodo
 verificentur, ascenderunt, & de monte? dicere po-
 tuius debet: Ascenderunt ad montem, vel des-
 cenderunt de monte. Richardus a sancto Lauren-
 tio hanc Scripturam de Maria explicat. Capilli
 ejus sunt cogitationes humiles & conceptus,
 quibus de se ipsa humiliter sentiebat, ideo Ange-
 lo respondit: Ecce ancilla Domini. Capilli isti sunt
 cogitationes humiles, quae de corde veluti de capite S. Lauren-
 tiorum, & ascendant de monte Galaad, id est, de
 sublimitate perfectissimae suae. Illa ergo dum ad unum laudis
 humilitatis descendit, se servavit abjectionem Do-
 mini tepurans, descendit Deus, & ad maximas
 emicentias dignitatum calli, & terrae eam eve-
 xit. Bene autem, prosequitur Richardus: Ascen-
 derunt, licet descenderunt, quia hujus descensus in
 oculis suis, ante oculos Domini erat quidam mag-
 nus ascensus.
 Hinc bene quadrat, quod Mattheus scribit: Marfil. 3.
 Inter omnes homines post Christum Maria fuit hu-
 millima, quia nunquam super omnes altioris as-
 cendisset, nisi mentis humilitate prius sub omnibus
 descen-

Ampigol-
 lus in sua
 Bibl. au-
 rea. c. 19.
 D. Iosum.
 Chrysof.
 hom. 3. in
 Math ap.
 Nova. in
 umbra
 Virgin.
 n. 1566.
 Cant. c. 4.
 Richard. a
 S. Lauren-
 tiorum.
 Virgini.
 Marfil. 3.
 Sent. qua.
 s. art. 3.
 descen-

ergo Davidi contradicere. Cui ergo, an Davidi, an Paulo fidem adhibeamus? utriusque; Nec enim non melior, quia minor, nec contraria sunt dicitur Apollolus & Propheeta. Ac si aperte infertur voluit eminentiam, qua Christus superavit Angelos, ab humilitate provenisse: Admirationem paulo minus ab Angelis. Ex hoc conclusit Paulus: Tanti melior Angelis effectus, quantum differunt pra illis nomen hereditavit. D. Bernartus & P. Augustinus: Recte dicitur mirari paulo minus ab Angelis, sed additur illa dignitas, qua resurgens ascendit in caelum, gloria regnat, & honore coronatus est; & constitutus in super opera manuum tuarum. Quandoquidem & Angelis sunt opera manuum Dei; etiam super Angelos constitutum accepimus unigenitum filium, quem minus paulo minus ab Angelis per humilitatem carnis generatis, atq; passionis autem. & credimus.

Et Bernartus pro divo Paulo infert: Quamquam nec Apollolus tacuit hoc magnum pietatis munus, sed ait: eum qui modico, quam Angelis miratus est, videmus gloria & honore coronatum.

At. Sed quod humilitas, Deum quatenus honorum adeo sublimaris, non miror, quia humanae capax fuit. Sed quid dicere, si id de Deo, quatenus Deo probem? nec dicatis eminentias praestitisse infirmitas, adeoque non potuisse augeri, quia omnem regulam pari exceptionem, praestantemque ostendi experientia respondeat, si Scripturae credamus. Plangens Magdalenae ingenta pretiosa cadaveri Salvatoris in sepulchro confertens ad sepulchrum perrexit, sed Angelos vestimentis albis amictos, quorum manus ad pedes, alter ad caput assedit, innotuit. Vidit duos Angelos in albis sedentes, manus ad caput, & unum ad pedes, ubi postquam fuerat corpus Iesu. Hi eam desolatam, & inchoquantem conspicientes causam huius luctus interrogarunt, Mulier quid ploras? Illa respondit, quia contra spem cadaver sui Repertoris non invenit, nec sibi constat, quomodo illud insepulchrum, sit collocatum. Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum, & dum ita discurrebat cum Angelis, oculis retrospexit, & resuscitatum magistram ubi ipse videt: Conversa est retrorsum, & vidit Iesum stantem, & nesciebat quia Iesus esset. Sed si haec foemina, oculis intuebatur Angelos, quomodo Dominum a tergo constitutum videre potuit? experientia hic nil verisimilitu-

dis adesse mihi suadet. Os aureum citatum a divo Thoma ait, Magdalenam vidisse, quod Angelis se moverent, & surgerent, & in genua procubuisse, ut Christum adoret. Hinc retrospexit ut videret, quem veneratentur. Et vidit Iesum stantem, Mulier, quae loquebatur cum Angelis, quare non expectabat eorum responsum de hoc quod dixit, sed retrorsum convertitur: dicens, quod Christus advenit, cui Angeli reverentiam exhibentes assurreverunt, quod videns mulier admirans respexit retrorsum, ut sciret ad quid assurrexissent. Hic illic, & a vobis interrogare cogor, an non Angeli Deum semper vident clare, & intuitivae? cur ergo ad conspectum Christi genua flexerunt? nonne est idem Deus? quare ergo ex visis mortalibus amictum conspicientes, tam profunde inclinantur? forsitanne dignior erat? dicere, quod sic, quia Deus erat, qui se ad vilicates nostrae humanitatis deprecasset; Porro dum Angelis ad sepulchrum sederent, Deum claro intuitu Pont. com. videbant, & tamen sedebant, & cum primum Iesum accedentem vident, statim assurgunt, & figuram, h. s. ra, & motu corporis novam animi reverentiam e. 2. notantes: cur hoc an humilitas Salvatoris, & vilitas nostrae carnis Deum venerabiliorum, & gloriosiorum reddebant Angelis? ita plane.

19. Sed quatenus sublimitas in nos redundabit, si hanc sanctam virtutem amemus, cum dicat Ambrosius: Accipe argutis auribus si putas, D. Ambrosius, quod Christo profuit humilitas sua, cui ergo non formidat proderit, si illum exaltaverit, quem non augebit? Psal. 118. Scio S. Patrem Augustinum dicere: Humilitas homines sanctis Angelis similes facit. Sanctus Gregorius humilem magis exaltat, eumque Deo comparat: Deum nisi humilis contemplari possum, qui dum se despicit, ad Dei similitudinem ascendit.

Haec doctrina cum Pontificia sit, meo calculo hanc propositionem sufficienter authenticaret, sed ego scriptura eam corroborare volo. Dum Christus supremo iudicii die reprobos damnaturus iustosque praemiaturus, ad damnatos se vertens is crudelitatem erga pauperes exprobrabit & dicit: Quod uni ex minimis fratribus meis fecistis, mihi fecistis. Haec verba prima fronte implicantiam, & contradictionem pra se ferre videntur, quomodo fiet simul eos esse minimos, & fratres Christi? quomodo eminentia vilitati, infirmitas suppremitati componatur: hinc os aureum admirans ipsum Deum interrogat. Quid ais? si fratres tui sunt, quomodo minimos eos appellas? Ideo respondeo in cop. 25, eos esse fratres, & idem cum Deo, quia mihi

D. Ioan. Chryf. in Careo. D. Thom. in cap. 10. Ioan. Ies. 3. l. c. fol. 104 col. 1.

D. Ambrosius. 20. D. P. Augustinus. D. Gregorius.

D. Matth. cap. 25.

D. Ioan. Chryf. in cop. 25.

D. Matth.

111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Paschaf. Ratber. in cap. 2. D. Matth. in Bibl. vet. Patrum. Tom. 9. p. 2.

mi sunt: lam video ideo fratres, quia humiles, quia abjecti. Qui tantum est humilis se similem, & fratrem Dei vocare potest. Et Paschasius Ratbertus: Minimos quoslibet eorum ideo vocat, vel quia in mundo minimi sunt estimati, vel quia apud semetipsos minimos iudicaverunt, eo quod essent in oculis suis humiles, ut apud Deum invenirentur magni, si sequerentur eum, qui dixit, Discite à me quia mitis sum, & humilis corde. Notetur particula, ut apud Deum invenirentur magni. Non dicit apud homines, esto hoc sufficeret, sed apud Deum. Lux ut Soli sit vicina, nec lumen perdat, sed illud augeatur, valde intensa esse debet. Et quomodo non sit magnus humilis, si ejus sublimitas cotam Deo non remittatur, sed augeatur? Et apud Deum inveniantur magni. Meo iudicio humilis non potest magis exaltari, nec humilitas prodigia majora cauare. Qui se humilitat exaltabitur. Hinc concludente Busebio Gallicano publicanus, qui adeo se humiliavit, dum nolebat oculos ad caelum levare, sed percutebatur pedes suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori, se humiliando exaltatus est. Et quiesco.

Eu. Gallic.

ALTERA PARS.

20. **D**eus, ut imitemur publicanum humilem, non Pharisaeum superbum vult. Doctor Angelicus super illa verba à Deo homini dicta: *Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, ut sint vobis in escam.* Et dum postea subjungit, *Et cunctis animantibus terra, hominibus & bestis eadem fuisse pascua concludit.* An non homines multò nobiliores sunt bestiis? ergo Deus homini alia pascua, & ferula delicatiora concedere debuit, Causam idem Author addit: *Ratio quare voluit Deus, ut homo, & animalia cibos haberent communes, sua, quia voluit ei dare occasionem sua humilitationis, non minus superbiere, & de consideratione sua prelationis, & dignitatis.* Et ne superbiendi ansam haberet ob nobilitatem, Cajetanus animalibus è terra formatis, hominem è luto conditam observat: *Pater differentia inter materiam animalium & materiam hominis, quia ista de terra, homo autem de pulvere terrae.* Contartium fieri debuit, ut illa è fece terrena, hic è terra magis nobili formaretur, Minime: sed fiat elimo terrae, quia si quandoque voluerit superbiere ex consideratione vilis materiae, qua est formatus, ansam habeat se humiliandi. *Quasi diceret, & homo,*

Gen. c. 2.

Thomas Angelicus cap. 1. Gen. v. 33.

Cajet. in 1. 2. Gen.

noli superbiere, cum principium ex quo formatus sis luto, abjectius sit principio formationis animalium. Superbia facillime gignitur, sed difficulter extinguitur, & dum se munit, & in arce vitiorum, & in meritum sua labara famosorum titulum multiplicat, in victa redditur. Superbiam quisquam meritis.

21. Sed si hominem voluit deprimere, cur eum adeo exaltat: quare ei imaginem, & similitudinem divinam indidit, cum eum ad superbiam pronum, facillimeque à vanto superbia commoveadum, videt? verum est, ait Olearius, sed ut eum in humilitate contineret, deterrere, imò luto, quod est fex terrae illum composuit: *Fecit enim te è pulvere terrae, sicut imaginem dedit, ut si quando Dei imago te incutiat extolleret, pulvis reprimat, humilitas electum contra venenam superbiae est.* Crenis, ad productum Deum quamlibet ut bonam appropinquasse est observandum. Idcirco dixit Moyses: *Vidit Deus, quod esset bonus, & c.* Sed homini producto non dedit illum honorem, sed tantum dicit: *Formavit Deus hominem de limo terrae.* Sed si homo sit omnium creaturarum nobilissimus, & in suo genere perfectus, debebat Moyses eum laudando & celebrando dicere. Videt Deus hominem quod esset bonus. Hic quidam modernus admirandi ansam sumpsit: *Si homo ita perfectus est, cur enim alia creatura, nisi ex divino officio, novis, recentibus, precelestibus gratiis à Deo laudabatur: solus homo ex iustitia, & sanctis manibus abis illaudatus: ideo Deus cum non laudavit, ut omnem ei adimeret superbiendi occasionem.*

Et respondit: *Idcirco Deus non laudavit, ut omnem ei adimeret superbiendi occasionem.* Veritas, Deus, qui tantus est hostis superbiae, nullum intermiserit medium, quo persisteret posset homini humilitatem. Hae sublata, ait Chryllostomus, omnia bona facile subvertuntur. *Et in malum finem convertuntur, sive jejunium, sive orationem, sive elemosinam, sive continentiam, sive quod aliud bonum congregaveris, absque humilitate defluit, & commissa perierunt.*

Et loquitur ad propositum Publicani & Pharisaei: *Quod & Pharisaeus factum fuit postquam pervenit ad ipsum verticem, omnibus animis detestatus, quoniam bonorum matrem non habebat: vixit vapor, quò altius ascendit, eò magis ad precipitium tendit.*

22. Et si humilitas est origo virtutum, quomodo non possim dicere, quod superbia sit origo

ergo malorum? & sicut humiles exaltantur, sic superbi deprimuntur: idcirco Publicanus solebat dicere: *Quo signumina sit superbi gloria*. Et Seneca: *Fructus superborum, felicitatem amittit*. Et alibi id confirmat: quicquid in altum fortuna tollit, vicissim levat, & sanctus Bernardus: *Superbia de supernis ad ima precipitat*.

Et David Loquens de hominibus, qui ventu superbiae inflantur dicebat: *Deieisti eos, dum alleluarunt, quomodo facti sunt in desolationem, pulvis deiecerunt propter iniquitatem suam*. Ut agnoscant in qualia precipitia eos deturbabit superbia, illos in abyllum miseriarum precipites agit: Id est, interpretatur Cardinalis Bellarminus, dum exaltentur ad honores, & dignitates, per eas deiecti sunt in precipitium mortis aeternae iusto iudicio suo.

Sanctus Pater Augustinus modum loquendi Prophetae ponderat; & observat, quod dicat eos deieci, non dum suat elevati, sed dum elevantur: *Non dicit deieisti eos, quia elevati sunt, non quasi postquam elevati sunt, deieisti eos, sed eo ipso, quod elevati sunt, deieisti sunt*. Si enim essent iam cadere, deiecti essent dum exollerentur. Deiecerunt vero quomodo sumus, qui dum exollitur desicci. O malam superbia, quae tuos vehis, ut in abyllum precipites! es monstrum perditionis, quae dum pretendit illi verticem gloriae, nunc in imo inferni delitescit.

23. Successum Luciferi, dum superior esse Deo voluit, superbia in hunc dicens: *Super solum Deo exaltabo solum meum*, audire, Filius Dei hunc casum Discipulis sub metaphora fulguris narrat: *Videbam Satianam sicut fulgur de caelo cadentem*. Dum Luciferi cogitatio superbiae incidit, illico velut fulgur e caelo cecidit. Auditores, lapsus in diebus solemnitarum, & letitiae quosdam radios pulvis formatos videritis, ut ignis in applicatus fuit, magno impetu in aera feruntur, Micant, & lucent sicut stellae, venustatem, & applausum intuentibus ingerant, eos iudicantes pulchriores stellis. Ac si imitatem terrae in vili haberent, ad arcem sphaerarum sublimiorum tanquam triumphaturi volant. Sed quid? Defectu materiae combusibilis extinguunt flamma, rotur debilitatur, impetus deficit, & pars superior se invertit, radii extinguuntur, & precipites in terram ruunt, accurrunt pueri curiosi, & non nisi chartam nigram, fumigatam, & putridam repetunt. Calus Luciferi, nec hilo a fulgure distat: *Videbam Satianam sicut fulgur, de caelo cadentem*. Precipitem de supernis ad ima lapsam:

Luciferi in suis exaltationibus praecipitia invenit, & dum voluit ascendere, in profundum abyssi deturbatus est. Haec fuerunt iuxta superbiae: *Sicut fulgur, ait Janenius, cadit e caelo. Vix est autem Dominus fulguris exemplo, ut significaret velocitatem lapsus ipsius, quodque a summa celsitudine subito sit eiectus, ut vere evanuerit*. De Luciferi verificatur illud dictum poetae.

*Cade ben si chi pertinace estolle
Di gon sia vanita cadu che piutte
E Dentro; se sti suo vis superbo, e folle
A Dio paragonar si ancor presume,*

24. O Christiane, dum ergo vides a superbia te deprimi, cur te non humilias cum publicano? audi meum Archi-Episcopum Valentinum: *Non est alia via ascendendi, nisi descendendo. Descendam coram te, & ascendes coram Deo: Esto parvus in oculis tuis, & eris magnus in oculis Dei, quia vere, qui descendit, ipse est qui ascendit, & contrario qui ascendit, ipse est qui descendit. Quo majorem te reputas, minor es, & quo minorum te facis major habebis. Disce homo humiliari, ut exalteris, disce contemni, ut sublevis.*

O stultitiam Christianorum, volumus esse discipuli Christi, qui discit humilitatem: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*; & tamen in nobis vestigium hujus factae virtutis inveniri nolumus. Militamus sub vexillo sanctae humilitatis, & Luciferi superbiiores sumus: *Quid delirius exclamat idem Archiepiscopus, quid insanis, quam sub humilitatis vexillo superbiae profertur* supra, quam facilis est descensus, tam difficilis est ascensus; nihilominus homines infelices spernentes viam facilem humilitatis, vias difficiles superbiae eligunt. En Bernardum: *Cum enim descendere facillimum sit, ascendere difficilimum, homines miserandi facilem viam contemnent, aspirant & difficilem elegerunt*.

Ad minus Pharisei, & Publicani finem ante oculos vobis ponere deberitis; Pharisei veluti superbie junia, & eleemosyna non fuerunt acceptata, sed hujus suspiria, & accusationes propriae gratiae fuerunt: *Deus propitius esto mihi peccatori*. Hinc obtinuit iustificationem, & veniam. *Descendit hie iustificatus in domum suam* Humilitatem amate, & superbiae contemnite. De hac dixit quidam doctus: *Crescente superbia demerit fortuna*.

— *A cadere va chi senza legge, o freno
A somma altezza ambizioso aspira.*

ent. super
D. Luc.
cap. 10.
Jan. sen.
Comm. in
conc. Ev.
c. 80. f.
209. col.
2. h. e.
Heron.
Fenta l. 2.
ode. 5.
B. Thom. 2.
Vill. con. 1.
de As.
Dom.
f. 207.
col. 1.
D. Matth.
cap. 11.
B. Thom. 2.
Vill. ubi
supra.
D. Bern. in
conc. Asc.
D. am. ubi
supr. col. 2.
Nicol.
Roussu.
Class. 2.
lymb. 4.

ITA
licab